

Jaarverslag 2023

Raad voor het Openbaar Bestuur

Adviezen voor een beter ingericht en functionerend openbaar bestuur

Terugblik op 2023

Voor het openbaar bestuur was 2023 een enerverend jaar. Er waren verkiezingen voor zowel de Provinciale Staten en Eerste Kamer als voor de Tweede Kamer, met een uitslag die substantiële verandering bracht in de politieke vertegenwoordiging in het openbaar bestuur. Daarbij zijn de opgaven voor het openbaar bestuur er niet minder uitdagend op geworden. Steeds meer complexe, langetermijnopgaven dienen zich nadrukkelijk aan, zoals op gebied van migratie, zorg en wonen. Tegelijkertijd lijkt het bestuurlijk vermogen en de uitvoeringskracht nog onvoldoende om daaraan het hoofd te kunnen bieden. Een duurzame visie en aanpak is nodig om als welvarende democratische rechtsstaat te kunnen blijven functioneren. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) wil daaraan bijdragen met adviezen, bijeenkomsten en overige activiteiten die daarvoor inzichten en handelingsperspectief bieden.

De activiteiten van de ROB waren in 2023 gericht op de twee themalijnen uit het [Werkprogramma 2021-2023](#): het gezag van de overheid en de interbestuurlijke en financiële verhoudingen.

In de themalijn 'Gezag van de overheid' zijn in vervolg op het signalement *Gezag herwinnen* twee adviestrajecten gestart, namelijk 'Uitvoering, beleid en politiek' en 'Transparantie'. En er is in diverse bijeenkomsten en activiteiten, zoals presentaties en publicaties, veel aandacht besteed aan het gezag van de overheid.

In de themalijn 'Interbestuurlijke en financiële verhoudingen' leverde de samenwerking met andere adviesraden een mooi advies op, genaamd *Elke regio telt!*, dat breed is opgepakt en het gehele jaar actueel bleef. Daarnaast is gewerkt aan een aantal gevraagde adviezen, die later in het jaar zijn ontvangen. En ook aan deze themalijn is in diverse bijeenkomsten en activiteiten aandacht besteed.

Inhoud

• Terugblik op 2023	3
• Thema 1: Het gezag van de overheid	4
• Thema 2: Interbestuurlijke en financiële verhoudingen	5
• Gevraagd advies EZK	6
• Samenwerking met andere adviesraden	7
• ROB-Bijeenkomsten	8
• Actualiteit	9
• Over de Raad voor het Openbaar Bestuur	10
• Raadsleden 2023	11
• Financieel overzicht 2023	12

Naast deze themalijnen is nog **het** advies *Vallen, opstaan en weer doorgaan* gepubliceerd, dat was gevraagd door de minister van Economische Zaken. Verder gaf de actualiteit soms aanleiding om aandacht te besteden aan bestaande adviezen.

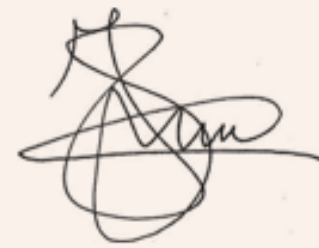
En in vervolg op eerder verschenen adviezen organiseerde de ROB in 2023 verschillende bijeenkomsten om met diverse stakeholders in gesprek te gaan.

Ten slotte nam de ROB dit jaar afscheid van drie zeer gewaardeerde raadsleden en verwelkomde vervolgens een aantal nieuwe leden. Ook verwelkomde de ROB in april Iris Sluiter als nieuwe secretaris-directeur, na het vertrek van Rien Fraanje in januari 2023.

Een overzicht van dit alles treft u in dit *Jaarverslag 2023*.

Han Polman
Voorzitter
Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB)

Iris Sluiter
Secretaris-directeur
Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB)

Thema 1

Het gezag van de overheid

Bijeenkomsten over gezag

De ROB ging met vele organisaties rond het openbaar bestuur in gesprek over de boodschap van het in november 2022 verschenen signalement [Gezag herwinnen](#). Een overzicht van al deze bijeenkomsten vindt u [hier](#).

Atrium-lezing: De betrouwbare overheid

Op 1 juni 2023 organiseerde de VNG in samenwerking met de ROB de Atrium-lezing 'De betrouwbare overheid'. ROB-raadslid Huri Sahin gaf hier [een lezing](#), waarbij zij inging op de aanbevelingen van het ROB-signalement [Gezag herwinnen](#) en reflecteerde op het essay *De gezagscrisis* van Ad Verbrugge.

Symposium: Gezag in uitvoering

Op 4 oktober 2023 organiseerde de ROB in Rotterdam het [symposium Gezag in uitvoering](#). Tijdens het symposium reflecteerden verschillende sprekers op de invloed van de publieke dienstverlening op de gezagswaardigheid van de overheid, waarbij de relatie tussen beleidsmakers, uitvoerders en burgers centraal stond.

Maand van het Gezag

November 2023 was – net als in 2022 – de Maand van het Gezag, waarin de ROB verschillende aspecten van het gezag van de overheid onder de aandacht bracht. De maand sloot af met de publicatie van het digitale magazine [Gesprekken over gezag](#), waarin de diverse activiteiten van de ROB voor het adviestraject *Het gezag van de overheid* werden belicht.

Thema 2

Interbestuurlijke en financiële verhoudingen

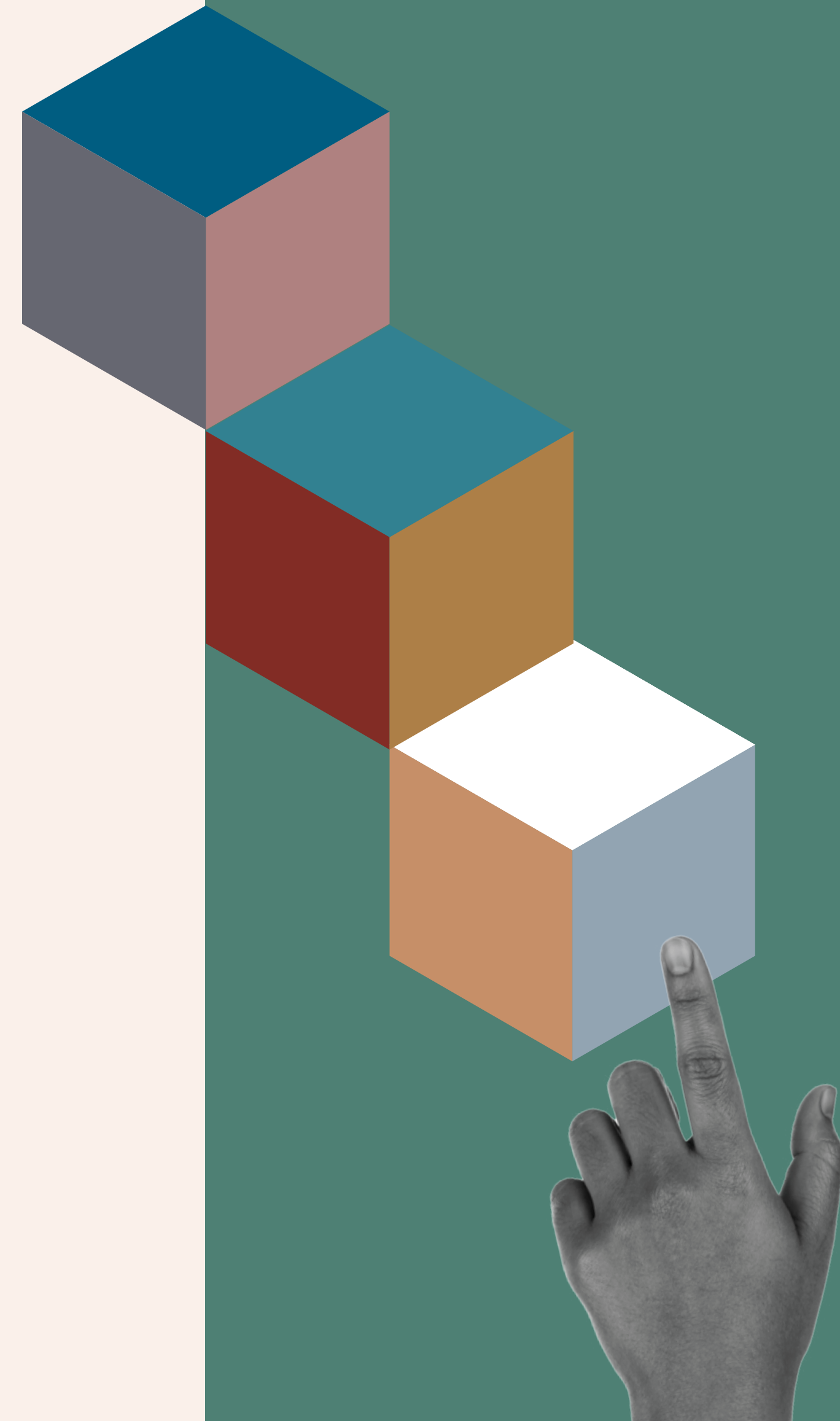
Dag van de Financiële Verhoudingen

Op 20 april 2023 organiseerde de ROB voor de zesde keer de [Dag van de Financiële Verhoudingen](#). Het thema dit jaar was: Een financieel fundament voor grote opgaven: over (on)zekerheid in de financiële verhoudingen. Vanuit Den Bosch organiseerde de ROB een afwisselend programma. Diverse sprekers reflecteerden op de onzekerheid die decentrale overheden op dit moment ervaren en welke gevolgen dat heeft voor de investeringen in grote opgaven. In de aanloop naar deze dag verscheen de essaybundel [Een financieel fundament voor grote opgaven](#).

Gevraagd advies EZK

Vallen, opstaan en weer doorgaan

De ROB overhandigde op 19 april 2023 het gevraagde advies [Vallen, opstaan en weer doorgaan - Ruimte voor leren in transities](#) aan Michel Heijdra, directeur-generaal Klimaat en Energie bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Transities duren doorgaans lang en zijn omgeven met onzekerheid en risico's. De ROB adviseert in zo'n proces open te staan voor experimenteren, evalueren en leren binnen het kader van de beginselen van goed openbaar bestuur: rechtsstaat, democratie en bestuurlijk vermogen.

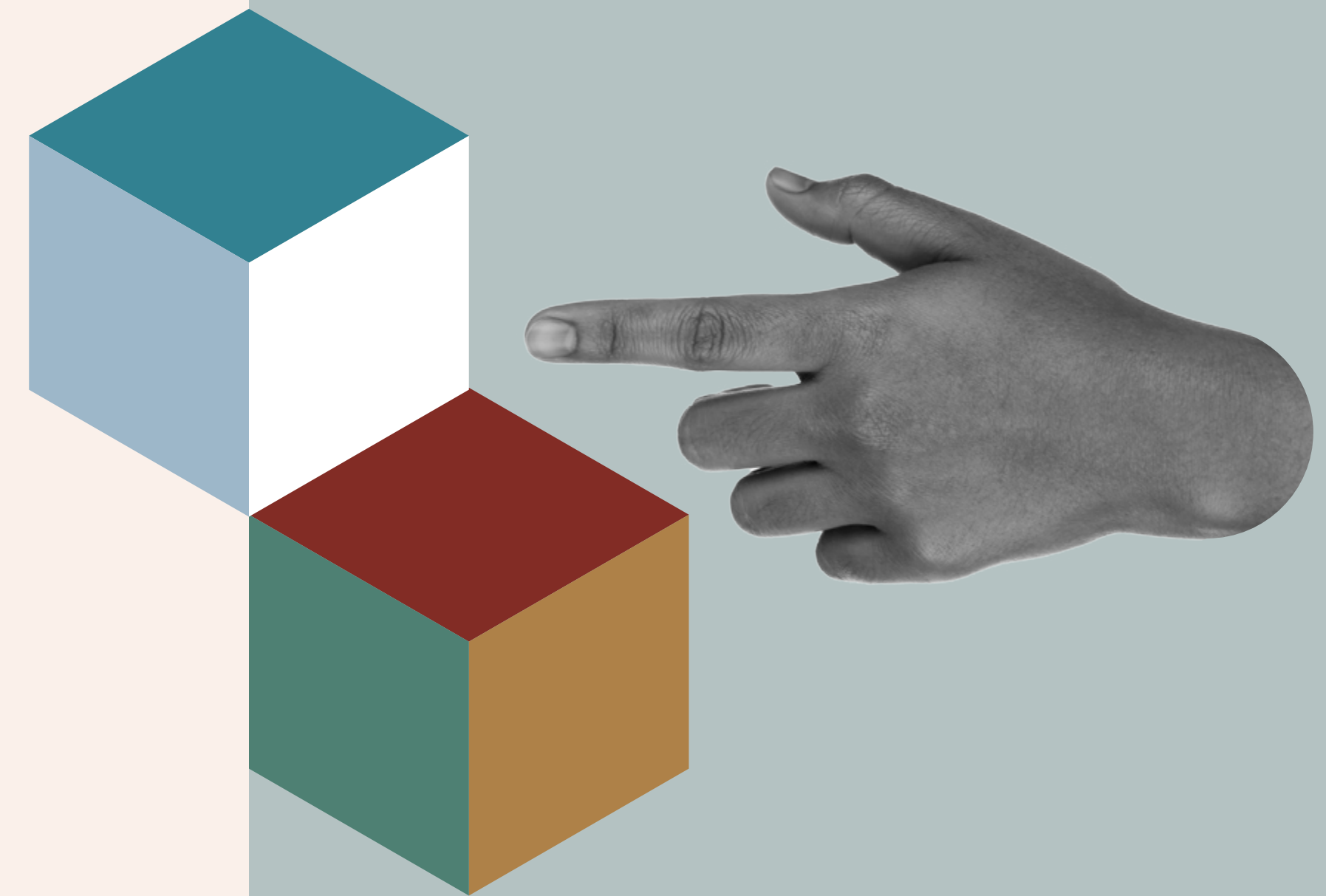
Samenwerking met andere adviesraden

Elke regio telt!

Samen met de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) en de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) onderzocht de ROB onder de noemer 'Vergeten Nederland' welke groepen in de samenleving en delen van Nederland politiek en maatschappelijk niet worden gezien. Dit onderzoek resulteerde in het advies **Elke regio telt! Een nieuwe aanpak van verschillen tussen regio's**, dat op 27 maart 2023 werd overhandigd aan minister Bruins Slot van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De huidige bekostigingswijze voor complexe transitie en opgaven sluit soms slecht aan bij de taakverdeling tussen overheden. De ROB neemt dit onderwerp mee in de advisering over de vormgeving van de nieuwe financiële verhoudingen.

Hollands Spoor-bijeenkomst: De regio als panacee?

Hollands Spoor is een debatreeks van de WRR en het Strategieberaad Rijksbreed. Naar aanleiding van het in 2021 verschenen advies **Droomland of niemandsland?** was de ROB betrokken bij de Hollands Spoor-bijeenkomst: **De regio als panacee?**, die op 25 juli 2023 werd gehouden.

ROB-bijeenkomsten

Lunchlezing Remieg Aerts

Ter gelegenheid van het afscheid van Rien Fraanje – secretaris-directeur van de ROB sinds 1 maart 2017 – organiseerde de ROB op 19 januari 2023 een lunchlezing, met aansluitend de gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan. De lunchlezing werd gehouden door Remieg Aerts, emeritus hoogleraar Nederlandse geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, en auteur van *Thorbecke wil het; biografie van een staatsman*.

ROB-lezing: Wie luistert naar de wetenschap?

In vervolg op de in 2022 verschenen bundel *Wetenschap en overheidsbeleid, een spanningsvolle relatie* hield Robbert Dijkgraaf - minister van OCW - op 13 september de *ROB-lezing 2023* over de vraag hoe we een duurzame, universele en toekomstbestendige brug kunnen slaan tussen overheid en wetenschap.

Actualiteit

Bij actualiteiten in het openbaar bestuur bekijken we of het zinvol is om daarvoor de inzichten uit bestaande adviezen onder de aandacht te brengen, met daarbij de mogelijke handelingsperspectieven uitgelicht.

Verkiezingen

In aanloop naar de verkiezingen werkten de verschillende politieke partijen hard aan hun verkiezingsprogramma's. Om hier als onafhankelijke adviseur van regering en parlement een bijdrage aan te leveren stelde de ROB begin augustus 2023 op basis van zijn meest recente adviezen de publicatie [10 aandachtspunten voor verkiezingsprogramma's](#) op.

Kabinetsformatie

Daags na de verkiezingen kwam de ROB met het advies [Het regeerakkoord als startdocument](#). In vervolg daarop heeft de ROB in een [open brief aan informateur Plasterk](#) benadrukt dat het herwinnen van gezag voor de nieuwe regering de belangrijkste opdracht is. Ook vraagt de ROB speciale aandacht voor de voorbeeldfunctie van regering en parlement als het gaat om het dragen en onderhouden van de rechtsstaat.

Over de Raad voor het Openbaar Bestuur

De Raad is samengesteld uit personen die vanuit kennis en/of ervaring deskundig zijn in de opzet en werking van het openbaar bestuur. De voorzitter en de vaste leden worden benoemd bij Koninklijk Besluit. Daarnaast kan de Raad tijdelijke raadsleden aanstellen. De Raad wordt ondersteund door een compacte staf.

Meer informatie over de ROB leest u [hier](#).

Raadsleden 2023

- [Drs. Han Polman, voorzitter](#)
- Prof. dr. ing. Katrien Termeer, vicevoorzitter – tot 30 juni 2023
- [Prof. dr. Caelesta Braun, vicevoorzitter – per 1 juli 2023](#)
- [Drs. Angelique Berg](#)
- [Dr. Martiene Branderhorst](#)
- [Prof. dr. Frank Hendriks](#)
- [Prof. mr. dr. Frank van Ommeren](#)
- [Prof. dr. Ronald van Raak – per 1 juli 2023](#)
- [Drs. Daan Roovers – tot 13 juni 2023](#)
- [Huri Sahin](#)
- [Drs. Peter Verheij](#)
- [Drs. Kees Jan de Vet – tot 30 juni 2023](#)
- [Drs. Peter Wilms](#)

Dank aan vertrokken ROB-raadsleden

We danken Katrien Termeer, Kees Jan de Vet en Daan Roovers voor hun grote betrokkenheid de afgelopen jaren. Van Katrien Termeer en Kees Jan de Vet liep op 30 juni 2023 de tweede benoemingstermijn af. Daan Roovers werd in 2023 geïnstalleerd als lid van de Eerste Kamer, waardoor zij moest terugtreden als lid van de ROB.

Financieel overzicht 2023

	Begroting	Uitgaven
Loonkosten	1.240.000	1.183.293
Opleidingen	14.000	6.732
Personele exploitatie	12.000	5.762
Vergoedingen raadsleden	145.000	135.762
Materiële uitgaven	330.000	122.997
Totaal	1.741.000	1.454.546

De totale uitgaven zijn ruim binnen de beschikbare begroting gebleven. Vanuit de post 'loonkosten' is minder uitgegeven in verband met diverse vacatures. Vanuit de post 'materiele uitgaven' zijn er een aantal kosten en vergoedingen rond de jaarwisseling geweest die in 2024 zijn betaald. Hierdoor is in 2023 een aanzienlijk overschot ontstaan.

Contact

Wilt u met ons samenwerken, heeft u suggesties of wilt u de ROB uitnodigen? Aarzel dan niet om ons te benaderen. Uw reactie is van harte welkom!

Raad voor het Openbaar Bestuur

Tel. 070 426 75 40

E-mail info@raadopenbaarbestuur.nl

www.raadopenbaarbestuur.nl

